СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 186. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 11-го СЕРПНЯ 1951. — No. 186. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 11, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

56 БІЛІОНІВ НА ОБОРОНУ, 8 — НА ЗАКОРДОННУ ДОПОМОГУ

Вашингтон, 9 серпня. — 348 голосами проти 2 Палата репрезентантів схвалила цілістю бил прийнятий в комісії, який передбачає видати на оборону Злучених Держав на теперішній скарбовий рік $56,062,405,890 і втримати армію з 3,500,000 вояків. Це найбільший видаток на оборону країни в мирні часи за увесь час історії ЗДА. Палата прийняла теж до відома, що адміністрація звернеться ще за новими видатками на протязі теперішнього фіскального року, що закінчиться 30 червня наступного року. Крім того, 131 голосами проти 18 Палата відмовилася ухвалити заборону вислати до Европи більше ніж шість дивізій наземної армії для включення її в систему Північно-Атлантійського Пакту.

Після того, як повна Палата схвалила фонди на оборону, палатна комісія закордонних справ схвалила програму військової й економічної допомоги для чужинних країн сумою $7,248,750,000 на скарбовий рік 1952. Ці фонди має видавати окрема аґенція, яку щойно мав би покликати до життя президент під назвою Адміністрація Взаємної Безпеки. При схвалюванні цеї програми Палата обтяла $651,250,000 з суми, президента Трумана. на допомогу чужинним країнам, одначе не було спроби зменшити видатки на оборону Америки і проєкт перейшов у повній Палаті так, як його подала комісія фондів. Бил про оборону переданий Сенатові на обговорення і схвалення.

СЕНАТОР РАДИТЬ ВІШАТИ ЧЕРВОНИХ ЗМОВНИКІВ

Питсбурґ. — Сенатор Джеймс Дофф з Пенсилвенії, вийшов з домаганням, що зрадники, які приступають до змови з Росією на знищення Злучених Держав, повинні бути повішені на шибениці. У промові на стейтовій конвенції Американського Леґіону сенатор сказав, що Росія запропонувала „підроблене перемир'я в Кореї, а пізніше прислала „підроблену пропозицію". Щодо комуністів у Злучених Державах, то дні м'якого їх трактування повинні скінчитися.

КВІЛ ПРОЦЕСУЄ ДИРЕКЦІЮ ПОЛІЦІЇ ЗА ЗАБОРОНУ ЮНІЇ

Ню Йорк. — Юнія Транспортових Робітників під проводом Майкела Квіла зголосила процес проти директора поліції Джорджа П. Монаґана за його заборону поліціянтам вступати до юнії, організованої Квілом. Юнія Т. Р. звернулася до стейтового Верховного Суду, щоб він стримав виконання наказу Монаґана. У проханні до Верховного Суду юнія Т. Р. твердить, що наказ директора поліції йде в розріз із конституцією стейту Ню Йорк і федеральною Конституцією і що це недоречно з боку директора дозволяти поліціянтам вступати в одну юнію, а забороняти вступ до інших. За порозумінням із юнією Т. Р. суддя Семюл Ді Фалко призначив на понеділок переслухання, на якому директор поліції подасть причини, чому суд не має признати юнії того, чого вона домагається. Одначе суддя відмовився стримати наказ директора поліції про вихід поліціянтів із юнії, якщо вони вже туди вступили. — Крім зголошення правильного судового процесу Квіл вислав каблеграму до губернатора Тамеса Е. Дюї, який тепер перебуває на Далекому Сході, зі скаргою на Монаґана, що він поламав деякі постанови Конституції за що губернатор мав би звільнити Монаґана зі становища директора поліції.

ПРЕЗИДЕНТ НАКАЗУЄ СЛІДСТВО НАД СПОРТОВИМИ ГРАМИ В АКАДЕМІЯХ

Вашингтон. — Президент наказав перевести слідство над системою спорту й атлетики в обох воєнних академіях, тобто у Вест Пойнт і Аннаполіс, щоб ствердити, чи ці школи не забагато кладуть ваги на гру в копаного м'яча й інші спортові забави. Це зарядження видане в наслідок розголосу, який набрала справа обману кадетів при складанні іспитів у Вест Пойнт саме тому, що вони забагато часу присвячують спортові і не мають часу на підготову до іспитів. Технічно слідство президента має охопити всі „службові школи", у яких переводять військовий вишкіл молоді. — З академії у Вест Пойнт наспіли вісті, що полк. Ирл Г. Блейк, директор атлетики в цій академії, заявив, що він не думає резиґнувати зі своєї посади через закиди, що в академії вище цінять спорт ніж науку і замовляють на забаву з кадетами посторонніх спортовців-студентів, яким опісля помагають дістатися до академії, хоч вони не виявляють належних талантів.

УРЯД СТРИМУЄ ЗАВЕРНЕННЯ ЦІН НАЗАД

Вашингтон. — Уряд відкликав на неозначений час видання правил, які мали б завернути назад ціни на важливіші продукти. Це сталося під впливом поправки Кейпгарта до закону про контролю цін і платень. Поправка сен. Кейпгарта таврує політику адміністрації як таку, що веде до дальшої інфляції, і домагається, щоб Бюро Стабілізації Цін признало вищу границю на ціни на такі товари, виробництво яких коштує більше. Докази на збільшення коштів продукції мають постачати продуценти. З уваги на поправку Бюро Стабілізації Цін підготовляє видання правил для встановлення цін до наступного тижня. Одначе ті продуценти, які вже почали продавати свої вироби заки ще прийнята поправка, мають продавати продукти по назначеній уже ціні, а коли хочуть добитися зміни, мають зголосити свої домагання до згаданого бюра. Воно назначило давніше день 13 серпня, як дату завернення цін назад і управильнення деяких цін відповідно до коштів.

В АМЕРИЦІ

● **Сен. Чарлс Товбі** з Ню Гемшир дістав крововилив мозку. Це виключить його від праці на кілька місяців. Він має 71 років.

● **Пробу сирен** для осторогі перед нападом з повітря в Ню Йорку перенесли з суботи на п'ятницю. Найближча проба буде 24 серпня.

● **Успіх японців підчас нападу на Перл Гарбор** приписують тому, що американські вояки заспали після забави. Це виявив японський літун Мітсуо Фучіда в листі до пані Лей Колвін, голови Жіночого Християнського Союзу Тверезости. Літун брав участь у нападі на Перл Гарбор. Японці прислухалися до американських радієвих програм з Гонолулу і робили з них свої висновки.

● **Іграшкові „атомові пістолі"**, які викидують металеві кружки з потиском пружини, заборонила вживати нюйорська поліція. Такі пістолі підпадають під закон Соливана, який забороняє в стейті Ню Йорк носити зброю приватним особам.

ПРЕЗИДЕНТ ВИКЛИКАЄ СОВЄТИ УСУНУТИ ПЕРЕПОНИ

Вашингтон, 9 серпня. — У відповіді на недавній лист голови Союзу Совєтських Соціялістичних Республік, Нікалая Шверніка, през. Труман зажадав, щоб Совєти здійснили в практиці ті засади, які вони проповідують і щоб скасували існуючі перепони, які вони самі встановили, щоб виключити подорожування і порозуміння між Совєтами й іншими країнами. Труман ще раз нагадав, що повний і тривкий мир у світі можливо осягнути і саме тому він продовжує своє листування з совєтським президентом у переконанні, що це може довести до якихсь успіхів. Далі згадав през. Труман, що він надіється довести до зменшення теперішнього напруження, хоч в листі Шверніка він не може знайти таких ознак.

Цей лист президента суперечить лінії департаменту стейту щодо Росії. Відомо, що департамент на початку поточного тижня натаврував лист Шверніка як „сільце пропаґанди". Не зважаючи на те, секретар стейту Дін Ачесон сказав потім, що лист Шверніка і публікація Совєтами в їхній країні резолюції американського Конґресу з заявою приязні до населення Росії, становить „крок вперед", бо підсовєтське населення довідалося про настрої американського населення. У теперішньому листі Труман висловлює задоволення з оприлюднення резолюції в Росії, одначе гостро засудив місце в листі Шверніка, в якому сказано, що Росія „не ставить жадних перешкод на шляху до зв'язків між совєтським народом і народами інших країн". Опісля Труман навів цілу листу перешкод, які Совєти ставлять з метою недопущення до порозуміння з іншими країнами. У розмові з кореспондентами президент висловив надію, що його відповідь матиме якийсь успіх.

РОСІЯ ЗНАЛА В 1941 РОЦІ ПРО ПЛЯНОВАНИЙ НАПАД ЯПОНІЇ НА АМЕРИКУ

Вашингтон, 9 серпня. — Головний японський знавець відносин у воєнних часах заявив перед палатною комісією неамериканських діянь, що російські аґенти за два місяці до нападу Японії на Перл Гарбор повідомили Москву про плян Японії виконати напад на американські й британські володіння на Тихому океані. Свідчення про це склав Мітсуала Йошікава, голова спеціяльного слідчого відділу в бюрі японського генерального прокуратора. Підчас свідчення Йошікава оповідав про свої допити совєтського шпигунського майстра Річарда Зорґе, який діяв у Токіо вісім років до нападу на Перл Гарбор в 1941 р. Зорґе — німець, що був на службі Совєтів. Його зловила японська влада 18 жовтня 1941 р., віддала під суд і повісила 7 листопада 1944 р. разом з його помічником Гозумі Озакі. Тридцять інших менших шпигів з оточення Зорґе дістали менші кари. Йошікава доказував, що Зорґе мав доступ до першокласних джерел, у яких переховувалися документи про переговори між американським секретарем стейту Корделом Голлом і колишнім японським премієром князем Фумімаро Коное для виключення війни на Пацифіку. Він теж перечитав комісії радієвий звіт, який вислав Зорґе до Москви в жовтні 1941 р., коли він був пресовим аґентом у німецькій амбасаді в Токіо.

ПОЛЬЩА ВТРАТИЛА СВОЄ БЮРО В НЮ ЙОРКУ

Вашингтон. — Департамент стейту повідомив, що комуністична Польща наказала закрити американське інформаційне бюро у Варшаві і всю американську культурну працю в Польщі. З уваги на те американський уряд наказав закрити продовж 24 годин польське бюро пропаґанди, яке існує в Ню Йорку. ЗДА обвинувачують Росію в безпідставній забороні передавати вільно інформації з однієї країни до іншої саме в час, коли Росія проголосила свої змагання до миру між народами.

ВІДКРИТО ЩЕ ОДНО ПЕРЕДІСТОРИЧНЕ МЕРТВЕ МІСТО В ЄГИПТІ

Каїро, Єгипет. — На пустелі біля Геліополіс, модерного передмістя столиці Єгипту, відкрито несподівано вісімдесять гробниць невідомого ще передісторичного міста. Гробниці відкрито припадково, як робітники очищували пустелю та копали підвалини під нові житлові будинки. Про знахідку повідомлено негайно департамент старовини, що вислав своїх археологічних спеціялістів для провірки і дальших розкопок. Експерти ствердили, що знайдене мертве місто є значно старше ніж 6,000-літні великі піраміди Гізи, але не так давнє, як знайдені в останньому біля Каїро три інші перед історичні мертві міста. В новововідкритих гробницях знайдено мумії первісних мешканців, так добре збережені, що на деяких можна ще розпізнати поріст волосся. Біля мумій знайдено багато цінних предметів, що дають нові інформації про старовинні звичаї і культуру. Між іншими, в жіночих гробницях знайдено косметики, які відповідають сьогоднішньому пудрові та шмінкам.

„СЛОВО О ПОЛКУ" ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА ТРУМАНА

Вашингтон. — Екзекутивний директор ЗУАДК-ту, д-р В. Ґалан, в товаристві представника Д. П. Комісії Едварда О'Коннора, передав минулого вівтірка для президента Трумана люксусове видання „Слова о Полку Ігореві", що появилося у В-ві „Київ" у Филаделфії. Оправлений в скіру цей архитвір українського письменства передано рівночасно генеральному прокуратові Говардові Мекґратові, комісшенерові Іміґраційної і Натуралізаційної Служби Арґілеві Мекі, голові Д. П. Комісії Джанові Ґібсенові та вісімом сенаторам і сімом конґресменам, що найбільше причинилися до переведення переселенчого закону. До кожної книжки додано окремого листа від ЗУАДКомітету з висловом вдячности за їх старання в користь скитальців та з вияснениям, що ця книга була перевидана в цій країні виключно силами і старанням нових українських іміґрантів.

ПРОДОВЖУЮТЬСЯ ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ ПЕРЕМИР'Я В КОРЕЇ

Аліянтська делеґація виїхала до Каесонґ, одержавши ґарантії невтральности

Токіо, 10. серпня. — Аліянтське головне командування на Далекому Сході, одержавши вчора від комуністів вимагані ґарантії щодо забезпечення і повного респектування невтралізації міста Каесонґ, в якому відбуваються переговори в справі перемир'я в Кореї, погодилася продовжувати перервані переговори і аліянтська делеґація негайно виїхала на зустріч з червоними. Переговори були перервані минулої суботи, як відділ комуно-китайських військ в повному озброєнні перейшов через Каесонґ, хоча згідно з договоренням в промірі п'ятьох миль від місця переговорів не повинно бути жадного озброєного вояка, за виїмком необхідної для вдержання ладу військової поліції. Комуністичне командування в першій відповіді на аліянтське повідомлення про перервання переговорів виправдувалося, що це був „випадок", обвинувачуючи зі свого боку аліянтів, що вони теж кількома наворотами мали порушити невтральність зони переговорів. Ген. Ріджвей, аліянтський командант на Далекому Сході, ставляючи в сумнів комуністичне виправдання, в другому посланні домагався ґарантій, що таке порушення невтральности більше не повториться, а в протилежному випадку воно вважатиметься свідомим комуністичним кроком для зірвання дальших переговорів. Одержавши вчора вимагані ґарантії, голова аліянтської делеґації, адмірал Чарлз Тирнер Джой, переслав голові комуністичної делеґації, північно-корейському головному командантові ген. Нам Ілеві, повідомлення, інформуючи його, що він має доручення негайно відновити переговори і готов це зробити [illegible] погода дозволить на переїзд аліянтської делеґації до Каесонґ гелікоптерами. На телефонічну згоду від комуністичної делеґації, аліянтські представники сьогодні 15 хвилин по півночі нюйорського часу, переїхали до Каесонґ і в цій хвилині вже відбуваються наради, предметом яких має бути спірна справа демаркаційної лінії, встановлення якої комуністи домагаються на 38-ій паралелі, а аліянти обстоюють, що вона повинна переходити по теперішній лінії фронту.

ДАЛЬШЕ ОБМЕЖЕННЯ ВОЄННИХ ДІЙ НА ФРОНТІ В КОРЕЇ

Токіо. Погана погода та відновлення переговорів в справі перемир'я були причиною дальшого обмеження воєнних дій на корейському фронті, як на суші, так і в повітрі. Вчора аліянтський патрульний відділ майже без спротиву з ворожого боку був увійшов до міста Пйонґґанґ, та переконавшись, що воно опущене ворогом, вернувся назад на свої вихідні позиції. Інші патрульні відділи перевіряли терен в районі міст Янґґу і Чорвон, не входячи в боєвий контакт з ворогом, що теж зі свого боку обмежувався тільки до висилки патруль. Погана погода знову обмежувала акцію аліянтської авіяції в бомбардуванні ворожих воєнних об'єктів та шляхів постачання в запіллі, що й цим разом, подібно як попереднього дня, була здана орієнтаційно тільки на інструменти та радар. Без перерви і з непослабленою силою продовжувала бомбардування ворожих портів тільки аліянтська фльота, хоча погана видимість не давала можности спостерігати і встановляти наслідки бомбардування.

КИТАЙСЬКІ ЧЕРВОНІ ПОВІДОМЛЯЮТЬ ПРО ПЕРЕМОГУ НАД ПОВСТАНЦЯМИ

Гонґ Конґ. Комуно-китайська преса подала офіціяльне повідомлення комуністичних властей про „величезну перемогу" червоних над націоналістичними повстанцями в центральних і південних провінціях Китаю. Згідно з цим повідомленням, комуно-китайські війська перевели від осені 1949 року „загальний наступ" на антикомуністичні повстанські сили в п'ятьох провінціях. Кампанія мала закінчитися в травні цього року і у її висліді „зліквідовано" всіх 1,060,000 озброєних повстанців, з яких коло 60,000 було вбитих, або поранених, 440,000 взятих до неволі, 245,000 мали самі здатись, 96,000 були „спацифіковані і переорґанізовані", а 224,000 мали добровільно кинути зброю і зареєструватись. Майже рівночасно з цим повідомленням про „велику перемогу", появилися інші про пожвавлення повстанської акції, зокрема в провінції Юннан, куди перейшов зі своїми військами націоналістичний ген. Лі Мі.

ПЛЯНУЄТЬСЯ СПІЛЬНЕ АЛІЯНТСЬКЕ КОМАНДУВАННЯ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ

Лондон. Тут з поінформованих джерел повідомляють про можливість створення спільного аліянтського головного командування на Близькому Сході і цю справу мали б розглянути міністри закордонних справ країн Атлантійського Пакту вже на своїм найближчім засіданні в Оттаві у вересні. Плян піддержують Злучені Держави, Британія і Франція. Спільне командування на Близькому Сході мало б бути створене з участю трьох західних великодержав та орієнтальних країн, за виїмком Ізраїля, з огляду на арабсько-ізраїльський антагонізм. Головним командантом був би іменований англієць, а командантом сухопутніх сил був би турок, бо Туреччина з Єгиптом мали б грати головну ролю в льокальній організації оборони. Британський міністр закордонних справ Герберт Моррісон в останньому заявив, що Британія піддержуватиме пропозицію Злучених Держав, щоби Грецію і Туреччину прийняти на повноправних членів Атлантійського Пакту.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ КОМСОМОЛЬСЬКА ВОЄННА ОРҐІЯ В БЕРЛІНІ

Берлін. Сотні тисяч комсомольців продовжували вчора в совєтській частині Берліна свою воєнну орґію, як одна корейка, вбрана в уніформу капітана північно-корейської червоної армії, заповіла на масовому зібранні, що „корейський нарід" продовжуватиме віну проти американських „імперіялістичних псів" аж до кінцевої перемоги. Вона промовляла до 20,000 комсомолок, що беруть участь в цьому „святі комуністичної молоді світу за мир". Рівночасно в західному Берліні відбувся Конґрес за Свободу Культури, в якому потайки взяло участь щонайменше 400 учасників комсомольського фестивалю із совєтської частини міста. На конґресі промовляв відомий зі свого спротиву проти комуністів посадник Ройтер, заповідаючи, що запалений в Західному Берліні „вогонь волі горітиме і світитиме далеко поза межі Берліна". В міжчасі комуністичні власті в Східному Берліні почали арешти орґанізаторів комсомольського фестивалю за те, що вони не приготовили ані відповідних приміщень ані не забезпечили прохарчування для учасників імпрези, деякі з яких вже по кілька днів не бачили гарячої страви. Продовжується теж втеча комсомольців на Захід, де вже 714 хлопців і 131 дівчат просило політичного азилю, поминаючи сотні, якщо не тисячі тих, що втекли і залишилися в західній частині міста без відома місцевих властей.

ТІТО ПРОГОЛОШУЄ ЮГОСЛАВСЬКО-АМЕРИКАНСЬКУ ЄДНІСТЬ В БОРОТЬБІ ЗА МИР

Білгород, Югославія. Маршал Тіто, промовляючи на прийнятті американських дипломатичних представників в своїй літній резиденції на острові Бріоні, та висловлюючи Злученим Державам вдячність югославського народу за харчову допомогу, заповів, що „американський уряд і нарід завжди матиме нашу країну по своєму боці в боротьбі за мир". Говорячи про американську допомогу, Тіто окремо підкреслив, що американський уряд не узалежнив її від жадних політичних передумов, що могло б підважити авторитет югославського уряду або понизити самопошану югославського народу, що становить найкращу базу для дальшої співпраці. Стверджуючи, що Америка дала Югославії допомогу в часі, як вона була найбільше потрібна, Тіто зоповів дальше скріплення „господарських та інших" стосунків зі західними країнами.

НОВА ФАЗА БОРОТЬБИ ПРОТИ КОМУНІЗМУ В ІТАЛІЇ

Рим, Італія. — Після апробати нового, вже сьомого з черги уряду премієра Альчіде де Ґаспері в італійському сенаті попереднього дня, вчора теж нижча палата італійського парляменту апробувала його величезною більшістю голосів. В користь уряду голосувало 291 депутатів, а проти 175. Голосування в сенаті було 151 проти 101. І в сенаті і в палаті депутатів за урядом голосували солідарно християнські демократи і республіканці, а проти нього були комуністи і ліві соціялісти. Ліберали, праві соціялісти і кількох монархстів здержались від голосування. Одержавши апробату парляменту, премієр де Ґаспері заповів „нову фазу" боротьби проти місцевої комуністичної п'ятої колони, яка, згідно з твердженням премієра, не шанує ані конституції, ані законів, та підступом, насильством і терором намагається захопити владу в країні, щоб завести свою терористичну диктатуру, як її завели комуністи в ряді інших европейських країн. Де Ґаспері виключив можливість будь-якої співпраці з комуністами.

В СВІТІ

● **В Букарешті, Румунія**, почався новий судовий процес проти вісімох визначних колись військових і цивільних лідерів, обвинувачених в „зраді" і шпигунстві на користь Злучених Держав і Британії. Всі підсудні „признаються" до вини.

● **Резолюції проти каторжної** праці та концентраційних таборів в Совєтському Союзі ухвалив світовий конґрес лібералів, що відбувся впродовж тижня в Упсаля, Швеція.

● **Шведські власті признали тим**часове право азилю 16-літньому полякові Понтецкому, що кілька разів скакав з корабля в море і доплив до шведського берега, „маючи досить" комунізму в Польщі.

● **Оссерваторе Романо**, офіціяльний орган Апостольської Столиці, — вияснив, що Біблія і Католицька Церква не виступають проти медичного зменшення або виключення болів при породах, якщо це в нічому не загрожує ані матері ані новородкові.

● **Два і пів інчів снігу** впало в південно-східній Австралії, а температура обнизилася до 28 ступнів.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exccept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	One year	$10.00
На три місяці	$ 2.75	Six months	$ 5.25
В Джерзі Сиві і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну дареси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВОЄННА ЗАГРОЗА

Конґресмен Джордж Мегон, демократ з Тексас і голова Асиґнаційного Комітету Палати Репрезентантів, відкриваючи в Конґресі наради над проєктом видатку 56,000,000,000 долярів на збройну службу, виявив „тільки малу надію" на можливість мирного полагодження суперечностей з Росією. Своє переконання він базує на твердженнях і заявах найвищих військових фахівців, зібраних впродовж майже трьох місяців конґресових переслухань на ці теми. „На мою думку — говорив конґресмен — є тільки мала надія на полагодження наших труднощів з Росією без війни. Відхилення між холодною і горячою та між малою й великою війнами не мають тенденцій взяти оборотний напрямок та закінчитись без загального вибуху".

Конґресмен Мегон не одинокий в своїх песимістичних міркуваннях. Нотки воєнної тривоги вичувається сьогодні, мимо вдаваного оптимізму, в усіх відповідальних заявах і починах. Вправді, всі вони кінчаються фразою, що війна зі Совєтами не є неминуча, але це справи не зміняє. На яких фактах базуються ці тривожні припущення?

Всі вони походять насамперед з доказаного практикою переконання, що Москва змагає до війни і що вона раніше чи пізніше почне її з кінцевою метою завоювати світ. Дальші міркування призводять фахівців до висновку, що цей або найпізніше наступний рік можуть давати Москві ще найбільші вигляди на перемогу, після прогайнованої неї нагоди минулого року, як оборонна підготовка Заходу ще тільки починалася. Наглячість Кремля щодо війни мотивується теж поступовим моральним розкладом совєтської комуністичної імперії, доказом чого вважається конвульсійні чистки не тільки в сателітських країнах, але й в Україні та інших під-совєтських республіках. Інтензивна практична воєнна підготовка Москви, розбудова шляхів, військових, морських і авіяційних баз та збільшування збройних сил є завершенням західних воєнних побоювань.

В чому криється причина такого стану, хоча ще не цілком погасли пожежі і не загоїлись рани другої світової війни? Її коротко але виразно і, думаємо, цілком правильно з'ясував республіканський представник в Палаті Репрезентантів, Ричард Б. Віґґелсворт з Масачусетс, характеризуючи запропоновану суму на військові видатки як „заплату на конто трагічних помилок в оцінках, пороблених в Тегерані, Ялті і Потсдамі".

Конґресмен Віґґелсворт без сумніву має правду: Америка і з нею ввесь волелюбний світ вже платять великими жертвами майна і життя за свої помилки в оцінці і у відношенні до Москви. Вже після другої світової війни заплачено за них не тільки астрономічними сумами на озброєння, не тільки 5 міліярдами долярів, що їх коштувала Америці війна в Кореї по 30-го червня ц. р., але й понад 80,000 тільки американських вояків, вбитих, поранених і пропавших в дотеперішній корейській війні.

Проте, твердження конґресмена Віґґелсворта неповне. Америка платить не тільки за помилки в Тегерані, Ялті і Потсдамі, але за довгий ряд історичних і каригідних помилок, що їх допустився вільний світ у відношенні до большевиків від їхньої жовтневої революції в 1917 р. Світ платить і ще дорого заплатить за свою байдужність, а то й ворожість до річок української крови, пролитої в боротьбі проти большевизму, він платить за своє братання з вампірами з Кремля та за всю свою політичну короткозорість як в закордонній, так і у внутрішній політиці.

В останньому, рівночасно з голосами воєнної тривоги, прозвучали й деякі нотки, що дають надію якщо не на поправлення помилок минулого, то бодай виключення їх в майбутньому. До цих ноток треба зарахувати головно недавню заяву державного секретаря Ачесона про традиційний російський імперіялізм, однаково, білий, як і червоний, та заповідження „нового реалізму" в американській політиці.

Маймо надію, що цей „новий реалізм", базою якого повинна бути воля і справедливість для всіх народів, буде всеохоплюючий і рішучий та всебічно пристосований в практичній політиці. Тільки це може зменшити загрозу війни, або запевнити в ній перемогу, якщо б мали здійснитися песимістичні припущення конґресмена Мегона та його численних однодумців.

НАДІЯ НА ПЕРЕЖИТТЯ

Майже в шосту річницю скинення атомової бомби на Гірошіму появилася оповістка з нарад канадійських і американських урядовців цивільної оборони, що на випадок нападу ворога на Північно-Американський континент атомовою бомбою, будуть скасовані кордони між Злученими Державами й Канадою. Дивним припадком ця оповістка проголошена водночас з заявою з Вашінґтону, що нова мирова пропозиція Кремля, вислана до президента Трумана за підписом Н. Шверника, — це новий підступ совєтської пропаґанди. У Вашинґтонській заяві сказано, що Совєти повинні дотримати наперед давні міжнародні договори, заки переберуть нові зобов'язання. Оба повідомлення мають це спільне, що дають американцям, а може й цілому світові, надію, що є ще способи рятунку від загрози знищення людства атомовою бомбою.

На підставі дотепер оприлюднених вістей про наслідки атомового вибуху треба заключати, що медичних засобів проти пораження атомовою силою ще не винайдено. За те придумано способи, як запобігати розмірові катастрофи наперед і як зльокалізувати наслідки нападу. Одно й друге важливе для кожної людини, бо дає їй надію на особистий рятунок, отже себе, своєї рідні й друзів, і на рятунок нації чи людства. Оба роди надії підтримують загал на дусі і спонукують до посиленого діяння для „пережиття" і до нормальної праці серед безупинних жахливих вістей, подаваних крізь радіо або великими буквами в газетних заголовках.

Напад атомовою бомбою треба порівняти з катастрофами, все одно, чи вони стихійні — тоб-то зв'язані з діянням природи, чи придумані самою людиною. До стихійних нещасть треба зарахувати напр. землетруси, повіні, вульканічні вибухи, буревії і т. ін. До катастроф, придуманих самою людиною, зараховують зудари залізничих потягів, затонення кораблів, а теж і війну з усіми її страхіттями. Такі катастрофи одначе трапляються припадково, звичайно з недостачі належної осторожности.

В найновішій добі є ще одна катастрофа, придумана людиною, а це народовбивство — і її треба брати до уваги окремо.

У минулих сторіччях, — як природні-стихійні нещастя, так і людиною завинені катастрофи потягали за собою ще жахливіші наслідки, звичайно пошесні недуги, проти яких не було ліку. Чорна смерть — чума, була звичайним товаришем війни від непам'ятних часів. Велетенський поступ у медицині майже виключив такі наслідки новочасної війни. Наслідкам землетрусу й повені і буревіїв можна зарадити швидким постачанням рятункових засобів і будовою провізоричних мешкань, обильними засобами харчів та ліків, як тепер теж виселенням живих людей з навіщених катастрофою околиць.

Найновіша к а т а с т р о ф а, придумана самою людиною, це атомовий вибух. Проти неї придумано сховки і хвилеві трюки, яких треба вживати по великих середовищах, коли буде проголошена тривога.

Одначе найпевнішим запобіжним способом проти атомової бомби всетаки є попереджуюче розпорошення людей з великих середовищ у великих земельних просторах. Це можливе тоді, коли влада країни може передбачити час вибуху війни і поробити підготову для масових транспортів людей у наперед приготовані місця. Вістка про скасування державних кордонів на випадок нападу вказує, що обі краєві влади: канадійська і американська, розуміють якслід свої обов'язки. Коли ворог завважає, що його атомові бомби не нанесуть передбаченої ним шкоди, то це саме спонукає його залишити пляни нападу атомовою бомбою, бо вона закоштовна.

Одначе найпевнішим запобіжним засобом проти атомової бомби є залякати ворога жахливою відплатою. Досі Західний світ потурав совєтсько-комуністичним плянам на завоювання світу, бо не був готовий до відплати. Вільний світ теж не знав, як забезпечитися від народовбивства, яке йшло впарі з опануванням поодиноких країн большевиками. Найновіша відповідь американського уряду на пропозицію Шверніка є водночас запевненням, що західний світ взагалі, а Злучені Держави зокрема не думають в безконечність толерувати совєтські злочини та пропускати їх безкарно. В цьому лежить теж надія одиниць, народів і людства на „пережиття".

Б. Сивенко

Російська еміґрація, російський народ і ми

У таборі російської еміґрації — так в Німеччині, як і в ЗДА — останнім часом помітна чимала активізація, особливо в угрупованнях, що іменують себе демократичними і мають більший прошарок нових, підсовєтських вже еміґрантів. Ідуть настирливі намагання і спроби об'єднатися і створити один якийсь диспозиційний центр, поминаючи при цьому крайньо праві, монархістичні кола. Перед у цих намаганнях ведуть нюйорська „Ліґа Освобождєнія", СБОНР („Союз борьби за освобождєніє народів Росії") і СВОД („Союз воїнов освободітельного движенія"); трохи окремо від цих трьох, але достатньо близько, діють т. зв. російські с о лідаристи („Национально-Трудовой Союз").

Для нас, українців, цікавим є те, що всі ці російські еміґраційні угрупування, як це вже видно з самої назви більшости їх, претендують заступати інтереси не самого лише російського народу, а інтереси всіх взагалі народів кол. Російської імперії, кваліфікуючи отже себе не за національними, а за територіяльно-імперським принципом. Звідси, мабуть, і ця навмисна плутанина термінів: „російський — русскій". Щоправда, вихопився був один наївняк і заволав у „Новом Русском Слове": де, мовляв, наше російське „общественноє мнєніє"? Та його, видно, свої ж швидко укоськали: не базікай, коли не розумієш справи! І як реакція — відгук на „невтямний" запит згаданого наївняка був лише уміщений в тім „Нов. Рус. Слосе" лист українця Верхівського з цілком слушною (в політичному сенсі) тезою, що російської (в „універсяльному" розумінні „народів Росії") громадської думки нема не лише на еміґрації, а нема взагалі. І ясно для політично грамотних людей, що і „Ліґа Освобождєнія" і СБОНР, і СВОД, і „Національно-Трудовой Союз", як і всі інші російські еміґраційні угрупування можуть мати рацію лише постільки, оскільки вони промовлятимуть в імені самих росіян полишаючи українським угрупуванням говорити в імені українців, білоруським угрупуванням — в імені білорусів, грузинським — в імені грузинів і т. д.

Проте російські угрупування цього наче (бо думаємо, що удавано) не розуміють і продовжують „турбуватися й піклуватися" за всі народи кол. Російської імперії, нинішнього СССР. І хоча в „Деклярації з національного питання", опублікованій спільно „Ліґою Освобождєнія" і СБОНР'ом та в проспекті програми РНД („Російського Народного Двіженія") „м е н ш и м" н а ц і ональностям (порочний термін, яким проте охоче послуговуються нині російські публіцисти, замість колишнього, вже дуже несмачного, терміну „інородци") обіцяне право самовизначення аж до відділення (яке фатальне повторення відомої формули Леніна!), однак вже сама ця турбота про інші народи, про цілий, що так скажемо, есесерський комплекс — як комплекс нерозірваний ще ідейно-політично і російський, — дуже в и м о в н о - небезпечна. Бож при цім фатально „забувається", що в справі України, напр., ці російські „піклувальники" повинні б говорити не з „карпаторосами" чи з „украінскім журналістом із пріднєпровя" або іншою подібною бутафорією, а таки із справді українськими політичними чинниками, адреси яких еміґраційним росіянам добре відомі.

Коротко кажучи, все показує вже тепер, що „російські антибольшевики" в питанні майбутнього ладу на Сході Европи й досі дивляться очима „собірателя-хозяїна", очима загребущими від Дунаю по Камчатку — так само, як дивилися колись царі, а тепер ще пильніше і ревніше дивиться Політбюро ВКП(б).

Ми взяли в лапки вислів „російські а н тибольшевики", бо в лінії збереження „єдиної-неділимої" вони не АНТИ, а ЗА, вони не протистоять большевикам. Це в суті речі їх страшенно знецінює, підтинає, ставить у позицію не лише самотности, а й ворожого оточення з боку всіх неросійських народів СССР. Досі вони могли розраховувати бодай на підтримку Заходу, використовуючи його, особливо Америки, слабу поінформованість у цих справах. Та тепер і тут позначився злам, зміна в їх некористь. Настав, словом, час, коли не комусь іншому, а власне російській еміґрації і взагалі російським антибольшевикам треба чітко визначити: за кого вони — за народ (розуміється — свій, російський народ), чи за імперію? Якщо за імперію, то їм нічого натягати на себе тогу борців проти Сталіна, бо краще Сталіна імперії ніхто не оборонить. Якщо ж за народ, то за нього, за російський народ, їм треба й турбуватися, а зовсім не за „народи Росії" і не представляти громадсько-політичної думки, на яку фактично нема місця в природі. Може для величезної більшости російсько-еміґраційних п о л ітиків і діячів це речі несподівані, важкі для свідомости, проте вони глибоко слушні. З неділимо-імперським п р а п о ром виступати проти большевиків сьогодні — річ безнадійна, бо цей прапор міцно тримає (і, треба сказати правду, вміло тримає) московське Політбюро. З цим прапором російський патріот і не зчується, як опиниться совєтським патріотом (як це й було в 44-46 роках з багатьма російськими еміґрантами, зокрема у Франції). Звідси зрозуміло, чому „народи Росії" не мають до росіян-антибольшевиків політичного довір'я, не покладаються на них як на спільників у протибольшевицькій боротьбі.

Ми вже натякнули, що й волелюбні держави Заходу, як здається, починають розуміти непевність „російських антибольшевиків" у випадку остаточної розгри Схід-Захід. І вони бо вже бачать, що небезпека большевизму як світового руїнника свободи й культури тісно сплелася з небезпекою московської імперіялістичної аґресії, небезпекою щораз більших і дальших територіяльних підбоїв Кремля. Власне, саме через імперіялістичну аґресію, на неї помножений і заряджений большевизм став нині світовою загрозою людству. Ліквідувати ж цю загрозу в корені можна лише радикально обтявши територіяльно - економічні основи східної імперії, кривавої Москви. Це не значить (як дехто з росіян наперед плачеться і разом погрожує), що таким чином завдасться кривди російському народові в його справжньому розумінні національного російського масиву. Кривду завдається провідній верстві, яка зви-

(Закінчення на стороні 4)

Орест Черняк

„ТВЕРДЕ ЯДРО"

Число українських скитальців в Німеччині щодня маліє. Сильно зменшується здоровий елемент, зате збільшується — процентово число тих, що ізза хвороби, непрацездатности, — старого віку, відкинені від еміґрації. Доля тих залишенців, яким прийдеться остатися в Німеччині, не ясна. Є різні проєкти, пляни, як розв'язати ту тяжку проблему, та всі вони не вийшли із стадії теоретичних міркувань та переговорів між союзними та краєвими урядами. Фактом є, що ті залишенці живуть в дуже тяжких умовинах. Крім матеріяльних недостатків тяжить на них сильне душевне пригноблення. Вони всі були колись примусово привезені на працю до Німеччини. Продовж декількох років виконували вони найтяжчі роботи в примітивних життьових умовах. Не зі своєї вини вони стали нездібними до праці. Ці жертви воєнних обставин живуть вже цілий рік під німецькою опікою.

Закон що-правда зрівняв чужинців у правах із німецькими громадянами. Це дуже гарно звучить, але на ділі виглядає це дещо інакше. Чужинець відчуває в Німеччині на кожному кроці, що він є небажаним гостем в тій державі. Німці бачать у чужинцях тих, які обтяжують німецьку господарку та живуть на кошти німецьких платників податків. У кожному чужинцеві вони бачать як не свойого національного ворога то хоча спричинника німецької програної війни та зв'язаного із цим повоєнного лихоліття. При цьому ще зовсім не зникнув погляд, вкладений в голови німців нацистівським урядом Адольфа Гітлера, що кожний чужинець є „унтерменш". (менше вартісна людина), але навпаки, усякі німецькі політики залюбки пригадують деколи зовсім одверто цей погляд німецькому загалові, підкреслюючи, що усі злочини, грабунки та крадіжі треба якраз записати на конто цих чужинців.

Німецька суспільна опіка із трудом може задовольнити потреби власних громадян, а кожний чужинець є для неї небажаним тягарем. Проєкт військових чинників, щоб створити спеціяльні табори для залишенців, є незадовільний. — Люди, що житимуть в тих таборах, будуть себе почувати ізольованими, а кожна ізоляція порушує душевну рівновагу людини. Я мав змогу говорити із декількома особами на цю тему і вони одноголосно ставились проти творення таких таборів. Теж і німецьке громадянство ставить опір проти творення таких скупчень чужинців, що на їх думку, мали б стати гніздом всього злого. ЗУАДК та ЦПЕУЕ в Німеччині, спільно із різними харитативними організаціями, — повинні скликати конферецію в тій справі, та враз із представниками хворих, інвалідів та старих, спільно обговорити болючі справи „твердого ядра", а відповідні пропозиції передати компетентним чинникам. Між залишенцями є багато високовартісних одиниць, — які треба конче врятувати для праці в користь нашої Батьківщини. „Тверде ядро" нетерпеливо та схвильовано очікує помочі від своїх земляків по цілому світі!

Вол. Дорошенко

МОЇ ЗУСТРІЧІ Й РОЗМОВИ З АКАД. А. КРИМСЬКИМ

(Спогади з нагоди 80-річчя його народин)

4)

Але не все так бувало, як з тим перекидьком. Часто я заставав у Кримського когось, — або він у моїй присутності когось пускав до себе. А ходили до нього найрізніші люди. Нераз доводилося мені бачити в нього різних екзотичних типів, головно з близького Сходу, — арабів, вірмен, персів, тюрків, тощо. Агатанґел Юхимович любив із кожним говорити його рідною мовою. Ото ж, балакаючи зо мною по-українськи, звертався до іншого гостя по французьки, або котроюсь східньою. Був він незвичайно здібний до мов і знав їх кількадесять: усі слов'янські, всі західно-европейські, старі кляєичні в тім і санскрит, ну й усі мови близького сходу. Та й пам'ять мав він феноменальну, особливо зорову: пам'ятав не тільки, в котрому місці книжки надрукований даний уступ чи віршик, з правого, чи лівого боку, але й на котрій сторінці. З українських учених могли конкурувати з ним хіба Іван Франко, а особливо Максим Ковалевський, який у своїх розвідках із французької історії цитував із пам'яти цілі уступи з різних старих документів і актів, не перевіряючи їх із текстом, а через те нераз і помилявся.

Кримський часом любив похвалитися своєю пам'яттю. — Одного разу ми з ним посперечалися про якусь річ, — на котрому боці вона надрукована. І коли заглянули до книжки, показалося, що рацію мав я. Можу сказати, що мав я тоді дуже добру пам'ять, яка одначе значно ослабла після царської тюрми. Але Агатангел Юхимович не розсердився. Він не був дрібно амбіційний, як дехто інший із наших учених чи політиків. А я, хоч і „виграв", то теж не нісся. Це аж ніяк не значило, що Кримський мав гіршу за мене пам'ять. Навпаки! Так йому тоді притрапилося. Кінь, кажуть, на чотирьох ногах, і то спотикається. Посміялися ми та й годі.

Розмовляти з Агатангелом Юхимовичем було дуже приємно. Він був широко освічений взагалі й до того дуже обізнаний з українськими справами. І хоч зайнятий науковою працею — дослідницькою й викладовою, — не мав багато вільного часу приймати відвідувачів і до нього, як я вже згадав, нелегко було дістатися, проте, як було вже призначить день, коли можна прийти, то сидимо у нього довгенько й господар не зраджує охоти чим скорше позбутися гостя. Агатангел Юхимович любив погуторити і звичайно він розповідав, а ти сидиш та слухаєш. А щоб приємніше було балакати, він робив чорну каву „по турецьки" й ми собі кейфували, розмовляючи про всяку всячину, — літературу, мову, наших діячів, тощо.

Кримський ставився до нас як до товаришів і разом із нами покепковував із наших старих українофілів. Коли я, не бачучи для себе можливости студіювання в Москві українознавства через відсутність на університеті відповідних професорів, носився з гадкою перейти до Києва, де був Антонович, або до Харкова, де були Багалій і Сумцов, — Агтангел Юхимович енергійно відмовляв мене від цього, доводячи, що небагато там зискаю. Спеціяльно не дуже високо цінив він Харківських учених та й не любив їх за їх надто велику обережність. Особливо обурював його Багалій своєю надмірною льояльністю. Кримський жартував: „Якщо хочете налякати Багалія, пішліть йому листівку, писану українською мовою". Цю свою прикмету — льоялізм супроти влади зберіг Багалій до самої смерти, вміючи запобігати ласки у большевиків не з меншим успіхом, як у Миколи 2-го.

Жив Кримський відлюдком. З місцевими українцями, як я вже згадував, не любив сходитися. Здається, ніхто з них і не бував у нього. Принаймні я ніколи не зустрічав у нього нікого з них. Більше ходила до нього екзотична публіка — східні люди, чи то професори або студенти Інституту, чи заїжджі, що з ними він здибався під час своїх закордонних студій. З росіян Кримський приятелював, як я вже згадав, тільки з проф. В. Міллером та його сім'єю. Ця приязнь викликала була навіть підозріння щодо неприродних стосунків Кримського з Міллером. — Не знаю, хто пустив таку дику плітку, але вона навіть попала в пресу. Коли львівська „Українська Видавнича Спілка" видала збірку поезій Кримського „Пальмове Гилля", де був розділ „Кохання по грішному" (за точність наголовку не ручу, а збірочки цієї під руками немаю, але щось в цьому роді), то в своїй рецензії в „Руслані" д-р Лев Лопатинський намагався розшифрувати цей розділ саме в такому сенсі. Агатангел Юхимович сердечно реготався, читаючи цю рецензію. Передаючи мені газету, — сам зі сміхом перечитав мені дотичний уступ рецензії. Боюся, чи не пустив таку плітку хтось таки з місцевих старих українофілів, — сердитий на Кримського, що він ними помітує, Адже ж пускали тоді про нього й інші поговори, напр, — що він епілептик. Чуючи ці поговори, я спершу, буваючи у Кримського, пильно придивлявся, чи не зауважу на його обличчі якихось ознак цієї хвороби. Але ні разу я нічого підозрілого не зауважив ні у фізиці, ні психіці Агатангела Юхимовича, а я ж відвідував його таки частенько протягом свого довголітнього перебування в Москві. І ніразу при мені не було з ним ніякого припадку епілепсії, а це було б неможливо, як бн він був дійсно хворий. Кримський, правда, не виглядав на сильного фізично чоловіка, але не виглядав і на хворого. Я ніколи не бачив рум'янця на його обличчі. Воно було якесь жовто-сіре, немов старече. Нераз він нарікав, що його часто мучить пропасниця, скаржився на страшні болі голови, які вона спричиняє. Був безперечно дуже нервовою людиною, неврастеніком, що зрештою бачимо і з його писань, як прозових нарисів, зібраних у книжці „Повістки й ескізи" й особливо з повісти — „Андрій Лаговський", що має автобіографічний характер, — так і з деяких поезій „Пальмового Гилля". Але тільки й усього.

Нездоровий кольор обличчя дуже добре можна пояснити не так, може, впливом малярії, яку він схопив був здається на Кавказі, як взагалі сидячим трибом життя відлюдного аскета-вченого, що рідко виходив на світ Божий. А втім, такий кольор мав Кримський ціле своє життя і найправдоподібніше завдяки своєму походженню. Агатангел Юхимович хвалився, що він походить із з'українщеного татарського роду. Але хоч який був він аскет, проте йому не чужі були почування кохання, тільки не збочення, як інсинував Лопатинський, а зовсім нормального, хоч і безнадійного. Агатангел Юхимович кохався в Лесі Українці. Ми тоді про це знали й не догадувалися — нам взагалі в голову не могло увійти, щоб наш учений сходознавець взагалі міг кохати та ще — не плятонічно, а по-людському". Довідавшися геть пізніше про його невдалий роман, я пригадав собі те особливе зворушення, з яким Агатангел Юхимович оповідав про Лесю, свою „найбільшу", як він казав „приятельку".

(Закінчення буде)

СПРИЯЮЧІ ПЕРСПЕКТИВИ

Ні на зібраннях, ні по установах, навіть у приватних балачках — ніде не довелось нам почути, хоч би одне слово — котре брало б під сумнів: — крайну необхідність створення „Українського' Дому Культури” у Ню Йорку. Ця потреба вже стала такою пекучою і актуальною, що вона здається нам доспілим пахучим яблуком, на невисокому дереві, яке можна дуже легко зірвати, — треба тільки протягнути руку трохи вище рівня своєї голови.

Будучи учасником зібрань та й щоденних приватних балачок на тему Народного Дому, ми замітили цікаве явище: Дуже велике зацікавлення ідеєю придбання „Народного Дому”, яку проявляють рядові члени нашої нюйоркської громади. Тоді, коли чільні представники та керівники чисельних наших організацій виявляють певну обережність у підході до цієї справи (попікшись у минулому, на горячому, — подмухують тепер на холодне) і зовсім слушно стараються тепер детально обміркувати усі нюанси із якнайвіддаленіших аспектів. Наші ж, так би мовити, широкі маси, неймовірно інтензивно виявляють заінтересованість і недвозначно нискazують свою нетерпеливість, а навіть незадоволення — повільність розгортання реалізаційної акції. — Це ярко впадає у вічі навіть таким людям, котрі не дуже то відзначаються — прикметою обсервації. Як видно — ці наші „найширші маси” вже прямо, не хочуть миритись із тим трагічним станом — Українського Дому Культури у Ню Йорку.

Поминувши економічну сторону, — бо ж кожному відомо скільки десятків тисяч українці видають річно за оплату приміщень для найрізнородніших імпрез, — дитина бачить, що за кілька років тими грошима можна б оплатити неабиякий будинок. Але й сама наше духове життя ставить свою категоричну вимогу: як найскорішого позитивного розв'язання цієї проблеми і це, як видно — дуже вірно зрозуміла наша громада у своїй масі, коли вона так імпульсивно реагує! Майже що дня запитують: де і кому можна складати пожертви на ту ціль, або бувають випадки, коли людина приходить до кооперативи чи „самопомочі” і просить приняти доволі значну суму грошей як депозит, бо неможе ще розшукати установи, котра займається збором фонду на придбання Дому Культури у Ню Йорку. Хиба це не промовисті аргументи для підтвердження наших вражінь і думок?

І дійсно, вже наслідки початкових, організаційних кроків комітету дають повне право надіятися, що цим разом Ню Йорк здобудеться на свій власний Український Дім Культури. Дім, у якому повинні найти своє місце — усі організації і товариства, клюби, наукові інституції, Музей Вільної Академії, постійна виставка творів Українських мистців. У цьому домі повинні відбуватися усі наші розвагові імпрези, а український театр повинен мати там постійну, якнайкраще оборудувану сцену, де відбувалися б регулярні вистави усіх жанрів наших театральних дружин.

Відсутність власної сцени є основною перешкодою в існуванні постійного театру. Театр — Студія, наприклад, цього сезону немає можливости продемонструвати своїх вистав навіть у тій неймовірно скромній авдиторії на 6-ій вулиці, бо це приміщення переробляється для потреб школи, а сезонний дохід, з усякого роду імпрез — біля п'ятн тисячи долярів, що приносила ця саля, збільшить вище згадану суму — котра попадає у неукраїнські руки.

Ширший комітет придбання Українського Народного Дому Культури у Ню Йорку, який вибрано на вічу у Бетговен Гол, інтензивно приступив до організаційної праці. Після остаточного вибору об'єкту та правного оформлення купна і затвердження статуту, — Комітет приступить до збірки фонду. Вже на першому вічу — багато організацій заявили, про свою готовість до участи у цьому великому ділі і подали розмір суми — котру вони рішили кожної хвилини внести у цей фонд.

Не мало було і індівідуальних заяв.

Комітет запрошує Вільну Академію Наук, Наукове Товариство ім. Шевченка, Музей при ВУАН, Літературно-Мистецький Клюб, усі мистецькі товариства та громадські і політичні організації — включитись у цю підготовчу акцію і своїми пропозиціями та порадами допомогти створити — Український Дім Культури у Ню Йорку.

Иосип Гірняк
член Комітету

КОНВЕНЦІЯ ЛІГИ МОЛОДІ

Ліга Української Молоді Північної Америки, яка на протязі 18 літ свого існування провадить культурно-виховавчу та національно-українську роботу серед української молоді ЗДА й Канади, цього року відбуде свій черговий 14-й з'їзд-конвенцію в м. Дітройт в днях 1, 2 та вересня.

Діловий Комітет по організації з'їзду, який є найчисленніший з усіх комітетів в історії Ліги, як рівно ж і вся українська молодь Дітройту прикладають найбільших зусиль, старань і часу до того, щоби вся конвенція з її діловою програмою, концертом, бенкетом, балем і забавами пройшла на як найвищому поземі діловому, мистецькому і товариському.

Тому не дивно, що „український Дітройт” з діловим комітетом на чолі, ось уже на протязі двох років (від часу, коли оголосили, що наступний З'їзд Ліги відбудеться в Дітройті) і особливо останній рік перебуває в своєрідному передконвенційному „перпечуел моушен” і живе життям конвенції Ліги. Скрізь і всюди, по клюбах, фестинах-пікніках, забавах, по приватних домах лише й говорять про З'їзд та про те, як найліпше пригостити в Дітройті членів Конвенції, гостей, знайомих з усіх частин ЗДА й Канади. Враження таке, ніби З'їзд відбудеться не за один місяць, а за два-три дні.

Гості, які прибудуть на конвенцію, будуть мати можливість і велику приємність ще перед З'їздом оглядати величаву і найбільшу виставку різнородних колекцій українського мистецтва українських мистців-артистів, яка будь-коли була влаштована в Америці. Дітройчани та Комітет завчасно подбають за тих, які не будуть мати знайомих в Дітройті, аби їх прийняти і якнайліпше пригостити, як рівно ж і за тих, хто приїде раніше перед З'їздом.

В пятницю, 31 серпня для них буде влаштоване спеціяльне „парті” з несподіванками. Дітройчани та організаційний комітет хвилююче чекають і ще з більшою наполегливістю готуються до конвенції ще й тому, що 14 Конвенція Ліги Української Молоді Північної Америки відбуватиметься в Дітройті якраз в час, коли їх місто буде обходити величаве історичне свято, 250 літній Ювілей свого існування та втішені з того, що всі гості конвенції будуть мати можливість разом з дітройчанами приймати участь та оглядати величаві маніфестації та паради, що влаштовує з цієї нагоди Дітройт.

Шкодуватимуть ті, що по тяжкій праці цього року не віддадуть кілька днів своїх літніх вакацій для участи в 14-й Конвенції Ліги та у величавих святах міста Дітройту.

Інформацію про саму офіційну програму Конвенції: — ділову, концертову, прийняття і забави будуть подані окремо зі всіма деталями і поясненнями.

За всіма інформаціями зв'язаними з конвенцією просимо зголошуватися на адресу:

Detroit Convention Council News Bureau

2388 Neibel, Detroit, Michigan

ВІРОВИЗНАННЯ У СВІТІ

ЕДМОНТОН (ПБ). — Згідно повідомлень „Офишиял Кетолик Директорі” у світі є тепер 763,300.000 християн, з того католиків: 400 міліонів, протестантів: 202 мільйони, православних 161 мільйони. Погани начислюють 1,059,000.000 осіб, з того конфуціяни і їм зближені: 393 мільйони, магометани: 296 мільйони, індійці: 252 мільйони і буддийців: 118 мільйонів.

ТРЕТІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Злученого Українського Американського Допомогового Комітету

Згідно з постановами статуту Треті Загальні Збори Злученого Українського Американського Допомогового Комітету відбудуться у Филаделфії, Па., в готелі Бельвю Стретфорд, на розі вулиць Брод і Волнет (The Bellevue-Stratford, Broad and Walnut Streets, Philadelphia 2, Pa.) в днях 12., 13. і 14 жовтня 1951 р. з таким порядком нарад:

1. Відкриття й уконституування Зборів;
2. Звіт Уряду;
3. Звіт Контрольної Комісії;
4. Дискусія й уділення абсолюторії уступаючій Управі;
5. Звіт Статутової Комісії (зміни в статуті);
6. Вибір нової Дирекції;
7. Програма майбутньої праці ЗУАДК;
8. Ухвалення резолюцій і директив новому Урядові;
9. Закриття Зборів.

Початок Третіх Загальних Зборів ЗУАДК у п'ятницю, дня 12. жовтня 1951 р., о год. 1 після полудня. Реєстрація членів пічнеться в четвер, 11. жовтня ц. р. о год. 5 після полудня.

В суботу, дня 13. жовтня 1951 р. ввечорі відбудеться у великій залі Митрополитен Опера Гавз (на розі вулиць Брод і Поплер) Свято-Концерт ЗУАДК при співучасті найкращих мистецьких сил.

Участь у Третіх Загальних Зборах ЗУАДК можуть взяти:

1. активні члени — організації з повним активним і пасивним правом вибору, якщо вони: а) зголосились у члени ЗУАДКомітету непізніше, як на 90 днів перед першим днем нарад Третіх Загальних Зборів; б) заплатили свою членську вкладку за 1951 р. в сумі $10 та в) були прийняті Екзекутивою в члени ЗУАДК.

2. Спомагаючі члени, які зложили членський внесок в сумі $5 за 1951 р. і були прийняті в члени.

Активні члени з попередніх літ повинні вирівняти свої залеглі вкладки найпізніше до дня 15. вересня 1951 р. і прислати до ЗУАДКомітету на адресу: UUARC, Box 1661, Philadelphia 5, Pa заяву такого змісту:

Наша організація візьме участь у Третіх Загальних Зборах Злученого Українського Американського Допомогового Комітету у Филаделфії в днях 12, 13 і 14 жовтня 1951 року.

Назва Організації ....

Адреса: ....

Ім'я і прізвище делеґата: ....

Адреса: ....

Числа посвідок вплачених вкладок за 1950 р. ....

за 1951 р. ....

....
(підпис секретаря)

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет

Степан Куропась

ШІКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Роковини бою під Бродами влаштувала у нас організація ветеранів, що об'єднує бувших членів „Першої Української Дивізії „Галичина”.

На академію в честь роковин, про які, в нашому місті мало ще хто знає, (крім новоприбулих), прийшло 400 людей до школи Шопена. Крім концертової програми, в якій взяли участь хор „Сурма”, д-р Рудавський і ін., був ще реферат магістра Городиського.

З реферату довідалися ті, що ще цього не знали, що Перша Українська Дивізія це був квіт української молоді, це були добре вишколені модерні Усусуси другої світової війни, що заприсягли Україні волю добути або дома не бути.

І багато з них, кілька тисяч їх, тих молодих стрільців, що продовжили історію УГА, Крут і Базару, до дому не вернулись. Вони зложили своє молоде життя під Бродами на те, щоби їх наслідники жили. І хоч місто Броди перейшло до історії України, як кривавий епізод великої масакри великих синів України, що йшли виповняти „Заповіт”, то чин 1 У. Д. остане ясним сяйвом в історії визвольних змагань України.

Публіка на концерті — переважно ветерани з місцевого Об'єднання. Цікаво, що є причиною, що члени — дивізійники не вступають до Об'єднання ветеранів?!

Прогулька до Гемонд на „ґренд опенінґ” великого 180-тисячного склепу споживчих товарів пана Теодора Грицака, члена 80-го відділу УНСоюзу, відбулася у нас в суботу, дня 4 серпня.

Українським синьо-жовтим автобусом, власником якого є Українська Дитяча Оселя, приїхало до Гемонд — всього 30 миль з Шікаґо — 21 людей різного звання і полу. Приїхали на те, щоби привітати п. Грицака з його новим успіхом, щоби оглянути новий модерний склеп, його устаткування й спосіб ведення, бо всякий знає, що треба пізнавати речі не здалека, але й з близька, бо не все золото, що світиться. По гарнім прийнятті, веселе товариство, в складі якого були кооператори, інженери й інші фахівці, оглянули Гемонд і українську церкву та вернулися пізно вночі додому. По дорозі йшла мова про зорганізування подібного склепу в Шікаґо. Пані Плешкевич й пп. Роман Мицик та Норберт Рибак (з ґітарою) удержували приємну атмосферу, а кошовий прогульки, п. Г. Масник і б. посол інж. В. Вілинський вітали й прощали братів Теодора і Антона Грицаків, які при від'їзді зложили по $100 на Дитячу Вакаційну Оселю в Равнд Лейку. Парох Гемонду, о. Дармоць, додержував прогульковцям товариства й запрошував на дальші відвідини в будуччині.

Українська Щаднично-Позичкова Каса „Самопоміч” повстала у нас з днем 2-го липня б. р. Старання, щоби створити Кооперативний Банк в Шікаґо, тривали півтора року, але остаточно увінчалися успіхом. На зборах, де оформилася нова установа, були присутні панове Вілліем Врецкі від Федерал Кредит Юніон і Гуртер від Нейшенел Ассосіейшен фор Кредит Юніонс.

До управи українського кооперативного банку, що по американськи носить назву „Селфрілаєнс Федерал Кредит Юніон” увійшли: інж. Ілля Семянчук, інж. Антін Артимович, Роман Мицик, Омелян Плешкевич, Осип Дацко, Мих. Семкович і Олександер Нагірняк.

За короткий час існування цеї позичкової каси призбирано вже кілька тисяч ощадностей й уділено кільканадцять позичок.

Вклади в касі є обезпечені в Кредит Юніон Ассосіейшен і в банку, де складає каса свої ощадности. Щадничі вклади є у формі уділів (шерів) і каса платить від них найвище 6 відсотків річно, залежно від ухвали зборів. Від позичок в касі рахується один відсоток місячно від „балансу”, що також вирішують самі члени на річних зборах, які також вирішують дивіденду по відтягненню 20 відсотків чистого доходу до резервового фонду.

І так повстала в Шікаґо кредитова кооператива, ціллю якої є допомогти своїм членам — допомогти собі. Маємо тепер в Америці 10.000 таких кредитових спілок, що нараховують 5 мільйонів членів і 1 більйон долярів майна. Всі вони, включно з новою українською установою, є зв'язані в одну юнію й підлягають федеральній контролі. Отже дають певність своїм членам, а це найважніше! Від постави української громади в Шікаґо залежить, чи нова щадниця виросте у великий кооперативний банк, чи остане вона малою щадничою касою, якою вона є в початках. Є надія, що перша можливість переможе!

Свято молоді приготовляє у нас спільно організація Пласт, разом з молоддю Вакаційної Оселі. Таке свято має відбутися в день 23 вересня.

Проф. Адам Антонович ділить свій вільний час між Равнд Лейком, де вправляє з дітьми в діточій оселі, і Шікаґом, де що середи вправляє з хлопцями в Союзовім Домі. Зате пані Рома Дзюбинська вправляє з дівчатами.

Проф. Адам Антонович визначний український діяч в старім краю і на еміґрації в Німеччині, в Раді Фізичної Культури. Любить він дуже спорт, бо йому посвятив все своє життя, й любить молодь, а молодь його. Шкода, що нема в нас ґімнастичної залі ані навіть прирядів, де молодь могла б вправляти.

З браку козлів, вправи в Союзовому Домі відбуваються дуже примітивно. Хлопці перескакують один через одного і падуть на долівку, застелену звичайним коцом. — Але вправляють! При такому наставленню дітвори й вчителя, Свято Молоді зовсім, певно повинно перейти успішно.

Новоприбулі українці завойовують рівнож й бизнесову ділянку. Правда, нема в нас ще того розмаху, що в Филаделфії (знаю про це зі „Свободи”), але вже маємо вісім підприємств, де „босують” новоприбулі.

До тих відважних належить пп. Рак і Тимцюрак, що мають цукорню „Фортуна”, М. Литвин, що має перевозове бюро й новий трок за 4 тисячки, п. Стефанюк, що має кравецьку робітню, Журба-Левкович має таверну, а спілка Буксар-Микитка і Дзюбинський має доставу всяких харчів, п. Сопівник ґросерню, та Нова Радіова Програма д-ра Самбірського і пані Дзюбинської. Новий Кооперативний Банк завершує лісту.

Українська Громада в Гемонд взяла участь в параді 100-літнього ювілею цього міста, що відбулася минулого місяця. Українська похідна група складалася з вантажного авта, прикрашеного в квіти і прапори (фловт), влаштованого коштом $500 і ґрупи дівчат - танцюристок в українських строях. Суддейська лава, що слідила за перебігом паради, ствердила, що українська група була найбільше видна і ефектовна та признала їй першу нагороду за участь в 100-літньому ювілею Гемонду. Грамота міста Гемонд видніє тепер на церковних дверях української громади цього міста.

Українська Вакаційна Оселя мала зміну дітей в неділю дня 29 липня. Минуло 4 тижні вакацій і життя в таборі оселі для одної групи дітей. Приїхала друга група, щоби відпочати на оселі під доглядом досвідченого персоналу і щоби позволити й родичам відпочати в місті без дітей. На закінчення сезону плянується на оселі велика парада з окремою програмою. Зі списку дітей виходить, що оселя за малими виїмками обслуговує дітей новоприбулих. Цікаво, чому діти старих й тутешнього покоління не зголошуються на вакаційні сезони в українському таборі. Чи тому, що вони ідуть на ферії деінде, чи тому, що їх родичі чекають, що з того буде? Оселя буде жити, бо кріза в неї вже давно безповоротно минула!

Трамваєві ціни підскочили у нас з днем 1 серпня до 17 центів. Значить, щоби переїхатися трамваєм, чи — як ми вже привикли говорити — стріткарою, треба заплатити 17 центів. Їзда горішньою або підземною залізницею коштує 18 центів. Проти підвищення цін були ведені спеціяльні переслухання, були висилані протести, але нічого не помагало. Все дорожіє, „пейда” йде вгору, вартість доляра маліє. Кондуктори дістають тепер доляра і пів на годину, а в 1914 році діставали лише 27 центів, коли платилося 5 центів за їзду. Отже, пропорція говорить в некористь робітників. Подорожіння цін траспорту в місті приписують найбільше тій обставині, що доки приватні підприємці кермували ними, то вони приносили більший дохід, бо була економія в адміністрації. Від коли Шікаґо Трензіт Авторіті перебрала цей засіб транспорту, там запанувала політична протекція, зібралася хмара непотрібних інспекторів і надінспекторів, а народна кишеня терпить!

ПАМ'ЯТАЙМО ПРО ЗАЛИШЕНЦІВ!

Переселення добігає до кінця. Вже устійнилася доля наших залишенців в Европі. Знаємо, що вони не мають достатнього прожитку, а заробіток знайти їм важко, бо це люди старі або хворі. До того ще почуття залишення та непотрібности придавлює їх.

Наш обов'язок — піддержати їх на дусі. Ми, з їхніми недавніми товаришами недолі — найкраще розуміємо їх стан. Тому й — коли не можемо нічого в тому змінити — повинні постійною увагою й допомогою розраджувати їх. Вони повинні відчути, що вони не покинуті й не самітні, і що великий гурт земляків пам'ятає і дбає про них.

Першим кроком до цього буде постійна пожертва одягу для залишенців. Знаємо, що їх приділ одягу недостатній. Іде до осені й суворий клімат Німеччини вимагає теплого вбрання. Перегляньте Вашу гардеробу, напевно знайдеться там светер, тепле білля й панчохи, міцні черевики. А може зможете відступити плащ чи убрання?

Акцію збірки зопочаткував Комітет „Мати й Дитина” при Світовій Федерації Українських Жіночих Організацій. Комітет „Мати й Дитина” діє у порозумінні з ЗУАДКомітетом і відкрив для збірок уже два пункти:

Филаделфія — Горожанський Клюб, 847 Н. Френклин Стріт;

Ню Йорк — Переселенчий Осередок, 11 Іст 7-ма Стріт.

Тут можна складати речі чисті і в доброму стані. Хто не має спромоги дати одяг — може зложити пожертву в харчах. Побажані цукор, товщ і мило — засадничі продукти, що їх брак все відчувається в Европі.

Ті місцевості, де ще немає збірного пункту, можуть вирядити посилку самі. В такому разі треба зголоситись до Комітету „Мати й Дитина” листовно, подати приблизну скількість пачок і одержати поштові наліпки ЗУАДКомітету, що управнюють до вживання військової пошти. Пачка може йти до ваги 60 фунтів і за дуже обниженою оплатою.

Висилка удогіднена. Тепер черга на нас усіх, що повинні подати помічну руку тим, що залишилися за океаном.

За Комітет „Мати й Дитина”:

Олена Лотоцька, голова, **Амалія Рублева, Надія Іщук, Михайлина Чайківська, Осипа Грабовенська,** члени.

ВІДГУКИ ДНЯ

І ЧУЖОМУ НАУЧАЙТЕСЬ...

Зустрівся я недавно з добрим знайомим, про якого давно не мав вісток, де він і що робить.

Почалося, як звичайно в українців, від „гей-гей”, ойойой, так-так, перейшло на „ну, ще що чувати”, а дійшло до „ходім на пиво”.

Купити мотузок, пакунковий папір, чи стільницю — це в Ню Йорку неабияка проблема, але випити чарку горілки чи шклянку пива — з зав'язаними очима потрапиш. Що десять кроків шафа грає, а народ гомонить аж вулиця ходором ходить. Американці люблять крик як діти, нерви в них як посторонки, — не те, що зденеґеровані „бліді лиця” з Европи!...

Минули ми з пів копи барів, поки знайшли якийсь спокійніший куток. Шафа не грала, а гості на диво заховувалися досить тихо, бо один співав, а другий подрімував.

Ми сіли при столику і мовою Шекспіра замовили два пива. Приніс нам їх молодий хлопець, оглянув нас, став собі збоку, а ми знову перейшли на мову Шевченка.

— От і пиво! — мало не сплюнув мій знайомий. — Пам'ятаєш „львівське”?

— А „окоцім”, а „пільзнер”, а „баварське”! — мріяв я.

— Хмелю не дають. Самі хемікалії. Але пожди, може щось перекусимо?

— Я неголодний, але... як по-англійськи: ковбаса з капустою?

— Зараз... Ливер... Гамбурґер... о! вже знаю: соседж вит краут.

— Гело! — кивнув на хлопця. — Ту соседж вит краут!

Послужник посміхнувся:

— Розумію. А з якою: солодкою, чи кислою — спитав по-українськи.

Ми зробили радісно-здивовані міни.

— То ви українець!?

— Ні, я жид.

— А звідки ви, з якого повіту?

— З Бронксу.

— Не те. А де з якого ви повіту в Галичині, чи на Буковині? Чи може ви з-за Збруча?!.

— Я з Америки.

— Ту уроджені?!

— Так.

— Звідки ж ви вмієте по-українськи?

— Мама мене навчила.

— Я теж знаю по-українськи — обізвалася жінка, що сиділа за прилавком.

— А ви з якого повіту?

— Я з Ню Йорку, але мої батьки з Бердичова.

— І вас також мама навчила?

— Так. Казала, що не завадить знати різні мови. Ну, то знаю нашу, і ту другу нашу...

— І ту третю нашу — засміявся хлопець.

— Правильно. Американська наша, бо ми в Америці, і наша наша, бо ми жиди, і українська наша, бо мої батьки з України.

Побалакали ми собі, аж пиво стало майже добре, і з дива не могли вийти, що ні разу не чули ні „сюр”, ні „єс”, ні „но”, ні іншого „воцумеру”. Хлопець вимовляв більше з галицька, жінка більше наддніпрянська, бо так їх мама навчила, але обидвоє вживали тільки українських слів.

Врешті ми попрощалися і вийшли.

Саме хотіли почати дискусію на тему євшан зілля, але здержалися.

Перед нами йшли дві жінки, а одна з них говорила:

— Кажу вам, яка моя смаркуля здібна. Що ж то — вісім рочків, а чеше по-англійськи як стара. Уявіть собі — по нашому не хоче говорити. А я й не силую. Ми вже тут три роки, то я вже можу з нею сяк-так розмовитися...

Дискусія про євшан-зілля не відбулася.

Галактіон Чіпка

Нові Книжки

Видавництво „Наша Культура” випустило нове своє видання: **Іван Українець: ЗА УКРАЇНУ,** драма на три дії. В драмі описано трагедію сучасної патріотичної родини в Україні, син якої бере участь у повстанні проти большевиків. Уся родина попадає в тюрму, а опісля до концентраційного табору в Сибірі. У драмі докладно описане сучасне ставлення свідомого українця до своїх окупантів.

Книжка має 68 ст., на доброму книжковому папері. Артистична обгортка мистця М. Левицького. Ціна 50 центів. Адреса видавництва: 804 Magnus Ave., Winnipeg, Man.

ЧЕСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ В МОСКВІ

ЕДМОНТОН (ПБ). — Недавно виїхала з Праги до Москви делеґація Чехословацької Православної Церкви під проводом празького митрополита Елевтерія. Ці делеґати будуть теж у московського патріярха Алексєя, щоб дістати дальші вказівки як поступати з пів мільйона греко-католиками, яких чеський комуністичний уряд старався на силу перетягти до православної церкви, виарештувавши перед тим багато катол. священиків і засудивши Преосв. Гойдича на досмертну тюрму.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

)(**Радіопередачі українською мовою** почала східно-европейська секція еспанської радіостанції в Мадриді. Також і італійська радіостанція в Римі почала передачі українською мовою щоденно по 20 хвилин.

)(**Український відділ „Тред Юніону”** англійських транспортових і загальних робітників постав у Лондоні. В конституційних зборах відділу взяв участь відомий англійський профспілковий діяч Брандон та інші англійські профспілкові діячі.

)(**Всього кількох українських студентів є в Англії,** тим часом як поляки мають на студіях у Англії 2500 студентів, що дістають стипендії із британських фондів. Подібні факти зобов'язують українське громадянство до ще більшої підтримки КОДУС-у, який збирає фонди для стипендій українським студентам, оновивши минулого місяця свій провід.

)(**67 українських газет виходить на обох американських континентах** виключаючи комуністичні видання. З того в Канаді виходить 32 газети, в ЗДА — 23, в Арґентині — 8, в Бразилії — 4.

ВІЧЕ РОСІЙСЬКИХ СОЛІДАРИСТІВ

В минулу п'ятницю, 3. серпня, — старанням нюйоркського відділу Національно-Трудового Союзу (російських солідаристів) відбулося в Ню Йорку російське віче, на якому виступали з доповідями два їхні лідери, а саме В. Д. Поремський — („На революційному фронті антибольшевицької боротьби") та заступник редактора „Посєва" В. Д. Самарин, який мав би недавно приїхати сюди з Европи. Самі теми доповідей не могли не зацікавити тих, які ведуть боротьбу проти большевизму, тому теж і не диво, що між присутними на залі біля 300 осіб, українці становили поважне число. Однак, для цих, які сподівалися почути тут дійсно щось нового, цікавого, щось, що дало б змогу дійсно повірити в різні мітичні армії російських підпільників, про яких розповідають аерикáнцям різні Болдиреви, прийшлося пережити чергове прикре розчарування. Перший доповідач намагався говорити про протибольшевицьку боротьбу взагалі, при чому абсолютно нічого цікавого занотувати не можна було. Зате п. Самарин говорив, як співучасник антибольшевицької боротьби „з першої лінії фронта", бо... аж зі самої... Западної Германії. — Відношення західного світу до кремлівських можновладців він поділив на три періоди. Починаючи від періоду трактування большевиків звичайними бандитами, через період намагання увійти з ними в контакт, як торговельним партнером, сьогодні той захід став перед проблемою смертельної небезпеки за своє власне існування. Війни ще нема, але підготовка до неї йде, а одним із важливих дій сьогодні є боротьба за здобуття душ народних мас. Солідаристи хочуть той русскій народ здобути на те, щоб могти опісля приєднати його для побудови нового життя, життя, в якому "не буде місця... для тоталітаризму... А що мало б бути замість нього, то говорять вивішені на сцені лозунги: „Несемо смерть тиранам" та „несемо трудящим свободу". Факт, що такі чи зовсім подібні лозунги бачили ми і бачимо дальше на кожному кроці в... большевиків, то наших „спасителів" людства це не обходить. Вони, зрештою, не мали ніякої охоти про ті речі говорити. Але 3/4 цілої доповіді посвятив п. Самарин для розповідання про деталі ведення солідаристами „революційної боротьби" зараз.

Річ ясна, що з уваги на конспірацію, про ті справи багато говорити не можна, але ми мали змогу почути і про якогось старого русского еміґранта, який, опинившись в „східній Германії, працює рівночасно і для МВД і... для революціонерів-солідаристів. Для кого працює по совісті, а для кого за гроші, — шановний прелеґент не сказав, хиба, що треба розуміти, що одна й друга робота зі собою покриваються. Дальше ми довідалися про те, що ті ж емісари солідаристів зустрічаються в одному із міст „східної Германії" (чи не в Берліні — І. Х.) з різними сержантами та лейтенантами совєтської армії, забезпечують їх „революційною літературою", а в першу чергу „Посєвом". Чи мають якісь докази, що та література попадає і до совєтських вояків, чи тільки до аґентів МВД, то шановний прелеґент чомусь не збирався пояснити.

Очевидно, все те речі може й деколи інтересні, особливо для приватних, чи евентуально внутрішньо-партійних розмов. Але на самому вічу ті розповідання серіозного враження не робили. Малося враження, що доповідач розповідає радше на те, щоб взагалі про щось говорити, а не для ілюстрації дійсно серіозно веденої роботи.

По доповідях наступили запити і дискусія. І цікаве, що ніодин із присутніх росіян не мав ніякого запиту до прелеґентів. Питали тільки самі присутні на залі українці. Це тим більше дивне, що для думаючої людини, у сказаному можна було багато дечого знайти невиясненого, недоговореного. Українці питали і про те, що робить на зібранні російських еміґрантів український національний знак — тризуб. Чи може вже „зросійщився", чи може його солідаристи собі присвоїли. Дальше питали українці, як пояснити собі той факт, що росіяни становлять біля 50% усього населення СССР, — але на еміґрації, між усіми іншими національними групами, вони одна з найменш чисельних. Якщо б їм було погано в СССР, тоді ніщо не стояло на перешкоді втікати на Захід, так як це робили інші народи. А якщо росіяни того не робили, значить, вони почуваються там добре. Що ж кращого оферують їм тоді солідаристи?

Вкінці українці хотіли теж довідатися про причини того факту, що російську письменницю Ахматову „зліквідував" в 1948 році Жданов за її космополітизм, але різних Сосюр, Голованівських, Мураделів і других ліквідується за українські, єврейські, грузинські і т. п. тільки не російські націоналізми. Про тризуб, що він є знаком Володимира Великого, отже тимсамим і знаком російських князів, то ще можна б було якось пояснювати, хоч пан Болдирев вже, припускав, що може він і є українським національним гербом, але тоді теж нічого злого, якщо його присвоюють собі і солідаристи. Психологія справжнього безбатченка. Ну, але на решту питань то або зовсім не дали відповіді, бо, мовляв, не треба чіпати питань, які нас роз'єднують, або були спроби дати якусь туманну неясну відповідь. Виступаючі в „дискусіях" росіяни і „карпаторусини" уважали за святий обов'язок поляяти (так суто по-російськи) різних „націоналістів", сепаратистів, а закінчити: „хай живйот імперская Расєя" (автентичне!), або — хто за поділ Росії — той комуніст, зовсім нехтуючи той факт, що найбільше „з'єднали" і „приєднали" до Росії — таки комуністи. Позатим, в саму дискусію ті „революціонери" передового в світі народу нічого цікавого, дійсно розумного внести не зуміли, помимо того, що були між ними деякі люди, які робили враження і таких, які вміють думати.

Українцям не варто було питати, чому доповідачі не згадували нічого про УПА, бо ніби чому вони мали б про неї згадувати, а тим більше щось доброго? Та ж УПА саме проти їх сопутників, вбраних в шати червоних диктаторів, як теж і проти таких же реакціонерів все людського поступу, та злочинних імперіялістів, як ці доповідачі та їх однодумці, та УПА з ними бореться.

На залі дійсно із викладів і дискусій, віяло і валуєвським „не било, нєт і бить нє может", віяло опричниками Івана Грозного, чи теперішнім МВД, віяло і сталінською конституцією — і духом справжньої російської „демократії", тої, яка там віками, яка там і сьогодні. І дивне, що свободолюбний американський нарід, устами різних Кенанів і МекФолів, висловлює віру в можливість переродження російського народу, в лібералів і демократів без розподілу російської імперії на окремі національні держави. Якщо навіть мала б колись десь в тій частині Европи заіснувати і якась федерація, то нехай же вона йде від самостійних, вільних народів, а не навпаки: від поневолення до федерації, — бо 500 літний імперіялізм росіян сидить їм в крові і костях і ніякі ідеї гуманности, культури тут не помагають. А тоді, очевидно і східна Европа заживе вільним життя, життям миру і праці. Було б жахливою помилкою американської політики, дозволити росіянам якої небудь краски рішати про долю народів СССР, бо хиба ніхто не повірить, щоб вовк колинебудь муг доброго бажати для овець, тимрону. І нам здається, що чим більше рону. І нам здається, що чимбільше різні Керенські і Болдиреви публічно виступатимуть, тим більше народ пізнаватиме їх суть, аж світ свободи і миру відвернеться спиною до того, що йому на ім'я „російський імперіяліст"...

І. Я. Х-як.

АМЕРИКАНКА ПРИДЕРЖАНА У ФРАНЦІЇ. Французька поліція в порті Шербурґ придержала на прохання американських властей Філіцу Крайслер Кірквуд з Ню Йорку, яка зі своїм другим чоловіком та 7-літнім хлопцем з першого подружжя була в дорозі до Німеччини. Її придержано на підставі обвинувачення першого чоловіка, що вона схопила хлопця і повезла до совєтського сектора Берліна, щоб там виховати його в комуністичному дусі.

Російська еміґрація, російський народ і ми

(Закінчення зі сторони 2)

кла експлуатувати чужі народи, звикла до колоніялізму. Російські ж народні маси від цього колоніялізму не багато мали, а в кінцевому балянсі таки програвали ,бо за поневолення й експлуатацію інших народів мусіли платити дорогою ціною — ціною втрати власної волі, людської гідности й добробуту: все йшло в пельку провідної верстви і для підтримання „слави русского оружія".

Воно хоч і не належить до бонтону — накидатися комусь з порадами, але політична рація — вище правила бонтону. Тому дозволимо собі, нав'язуючи до всього вище сказаного, подати ще пару посутніх завваг на адресу російської еміґрації. Ото ж, якщо вона хоче не тільки сама себе називати, а таки й справді бути патріотичною й антибольшевицькою, то їй слід стати насамперед н а ц і о н а л ь н о ю, тобто представляти інтереси не „народів Росії", а н а р о д у р о с і й с ь к о г о — отих 70 чи 80 млн. спарвжніх росіян: селян, робітників і трудової інтеліґенції. Тоді вийдуть назверх такі речі, що росіянам як нації цілком вистачає власної національної території; що настав час відмовитися — в національному ж інтересі росіян — від підбитих обманом і насильством за доби царів і Сталіна етнографічно неросійських територій. Бо затримати їх в „неділимому лоні" можна лише кривавим насильством диктаторської влади (червоної чи білої — однаково!), від якої стогнатиме — як і тепер стогне — також величезна більшість і російського народу.

Тоді вийде назверх, що єдино справжніми патріотами російського народу сьогодні є такі „диваки" (бо їх знаємо лише декілька одиниць!) як пп. Федотов і Алексінський, що усвідомили історичне лихо московського імперіялізму для самих же росіян. І коли такі „диваки" перестануть бути „диваками", а загальним правилом у колах політично активних росіян (трудно вірити, що це може швидко статися!), тоді українцям, білорусам, грузинам і т. п. леґко буде знайти з російською громадськістю спільну мову — бо хто б не хотів мати, замість ворога, доброго приятеля-сусіда?

ЗВІТ

з пожертв, зложених в Злученому Українсько-Американському Допомоговому Комітеті у Филаделфії за місяць травень 1951 р.

Кембрідж, Па.: О. Литвин $5.
Лє Райсвіл, Па.: М. Стаників $5.
Ню Оксфорд, Па.: Е. Стожик $7.
Монессен, Па.: М. Кух $1.
Карнеджія, Па.: Е. Тимус $5.
Гаррісбурґ, Па.: А. Панчук $20.
Аліквіппа, Па.: А. Русенко $10.07.
Вількс Беррі, Па.: Л. Демко $1.
Лічбурґ, Па.: В. Ткачук $10.
Бетлегем, Па.: С. Ізрамко і І. Коростинський по $5.

Пенсбері ,Па.: М. Горбалевич $5.
Еддисон, Па.: В. Коцюба — замість квітів на гріб д-ра В. Коцюби $5.

Клаймер, Па.: В. Ґраб $5.
Сувіклі, Па.: О. Білик $10.

Фрідерікебурґ, Па.: І. Соробей $10.
Ню Йорк Сиֹті: Союз Українок ч. 1, листа ч. 2263, збирала п. М. Галамай; з каси Союзу $25, а по $2: А. Колтон, К. Пелешок і Є. Серединська та Катерина Скречак $1 — разом $32. М. Безверкий $5, М. і О. Кавальницькі $11, О. Черкасевич $5, І. Керницький $5, М. Масюкевич $2, В. Хамуляк $3, О. Мушкевич $2, В. Спільник $1, О. Миклюш $1, Ф. Радковський $1, І. Івасиків $2.50, Ю. Проців $1, І. Ткачук $5, М. Дрогобицький і М. Горловий по $5, В. Поворозник $10, О. Кулик, І. Несенюк і Марія Тампюк по $5, Л. Ставнича $3, О. Сагайда $5, К. Марущак $1, П. Мартюк $1, Ю. Кіріченко $2, О. Бурячок, і О. Наливайко по $5; М. Кучер $3, В. Дадун $5, В. Свитак $10, К. Кривонос $5, П. Сквітрянський $5.
Бруклин, Н. Й.: Н. Н. $1, М. Турко $5, Е. Ярош $5, І. Білик $1, С. Зеркаль $5, П. Продзенко, В. Хамрик $5, П. Палій $5, К. Мартюк $5, Переселенчий осередок (листа п. Демидчук) $104,54.

Бронкс, Н. Й.: П. Тічмановий $3, о. Д. С. Промета $5.

Ню Йорк, Н. Й.: Церква св. Миколая $50, В. Якимович $2.

Лонґ Айленд, Н. Й.: Український Демократичний Клюб (збірка п. І. Сидорака) $31. І. Сидорак (Укр. Демократичний Клюб) $10.
Рачестер, Н. Й.: Е. Скринка $1, М. Попівна $1, А. Великохатько $5, М. Тростинський $5, по $5: С. Лівай, А. Коба, О. Максимович, С. Лебедик, І. Задорожний, В. Павельчик, І. Ванжа, Л. Ванжа, Л. Боженко, М. Ликів, П. Лихошерстів, М. Земельченко, І. Бутенко, П. Процик. Українська Православна Церква (прислав Л. Бах) $25, Сестрицтво Пресв. Богородиці $10, о. В. Наумець $5, Р. Домпчевський $3, В. Дубовик $5, С. Сукованченко з дружиною $25, Д. Дідик $5, Я. Погорецький, Український Допомоговий Комітет $10, Р. Гладун, Р. Шустер, М. Матківський, Йосип Тимоць, О. Комарницький по $5.

Вудсайд, Н. Й.: Український Демократичний Клюб, СУА (прислала п. С. Барщевська) $25.
Гадсон, Н. Й.: М. Матківський $5.
Гонійс Фолс, Н. Й.: М. Шинкар і П. Сенявський по $5.
Ром, Н. Й.: Петро Ковальчук $10.
Степлетон ,Н. Й.: І. Макар $5.
Асторія, Н. Й.: Злучені Українські Організації (прислав М. Шахович) $50.
Гімен, Н. Й.: І. Пилипів $6.
Олін, Н. Й.: М. Пецкович $10, Товариство Запорозька Січ, Від. 363 УНС (прислав п. Т. Підскальний) $10, Д. Мішалець $2. По $1: І. Скробач, О. Іванців, М. Луцишин, І. Скробач, П. Пишнів, Г. Подскольни $10, Т-во Запорозька Січ $7.
Амстердам, Н. Й.: Збірка в церкві (прислав п. Г. Даць) $8.64, Г. Даць $7, Т. Кокорудз $5, Ю. Кованка, Ю. Грицай $10.
Лаккаванна, Н. Й.: Д. Дисек і В. Троцко по $5.
Фультонвил, Н. Й.: А. Зеніці $3, К. Степанів $5, Т. Федаш $5, А. Продан $2.
Геркімер, Н. Й.: Г. Сидорець $5, Д. Камалюк $2.
Дюнкірк, Н. Й.: Г. Олексій $2.
Трой, Н. Й.: М. Баран $5, І. Деметрук $10, А. Дворський $9.
Кесвіл, Н. Й.: Т. Вілан $2.
Генстінґс он Гадсон, Н. Й.: М. Антошик $10, Каліна $5.
Іст Мідов, Н. Й.: Л. Пропевич $1.
Йонкерс, Н. Й.: А. Серафим $2, Д. Малик $7, Відділ ООЧСУ (прислав Р. Глушко) $35, Т. Онуфрів $2.
Гемстед, Н. Й.: Ю. Липинська $5.
Боффало, Н. Й.: О. Новосад $10, І. Коман $10, К. Швець $1, І. Вороняк $5, В. Смолінський $5, Ю. Янів $5.
Ельмайра Гайтс, Н. Й.: В. Осташ $5, Т-во ім. І. Франка, від. 271 УНС $36.
Сиракюз, Н. Й.: М. Ковбистов, І. Лакуста і М. Шмід по $5.
Міделтавн, Н. Й.: Л. Гнатов $5.
Фултон, Н. Й.: А. Буско $3.
Діпо, Н. Й.: А. Стасюк $1.
Сафферн, Н. Й.: М. Кливак $5.
Бінґгемптон, Н. Й.: Е. Івашків $5.
Стейтс Айленд ,Н. Й.: О. Корінець $5.
Норт Танаванда, Н. Й.: М. Радаш $2.
Коломбія Каунтрі, Н. Й.: М. Небельський $5.

(Далі буде)

УКРАЇНСЬКЕ ЖІНОЦТВО НА МОГИЛІ ГОЛ. ОТАМАНА

У врочистостях, переведених у Парижі у 25 річчя смерти Симона Петлюри, брала участь представниця українського жіноцтва. Світова Федерація Українських Жіночих Організацій вирядила свою містоголову, п. інж. Зінаїду Витязь, якій припала честь промовляти підчас панахиди на цвинтарі Монпарнас.

„Доля народів подібна до долі окремих людей", почала п. Витязь серед загальної тиші. „Дехто народжується в добробуті і спокійно проживає ціле життя, а іншому приходиться вести важку боротьбу за своє щастя.

Історія нашого народу — це власне суцільна боротьба за волю, за незалежність. Шлях до неї политий кров'ю і встелений жертвами. Одною з найбільших була втрата Гол. Отамана, який для нас усіх став символом нашої незалежности.

Тяжким сном заснула скривавлена і сплюндрована Україна після страшної Полтавської поразки. Потрібно було великої історичної сили, щоб порушити цей сон. Вона з'явилась в діях нашого Відродження та в провідних людях великого Зриву. І тут вибивається постать Гол. Отамана на чолове місце. Він запалює нарід і цей вогонь розгоряється в велику пожежу...

Лиха доля погасила її. Та того вогню, що запалив Гол. Отаман у наших серцях — не погасити нікому! Він горить і горить і вже близиться той час, коли не буде такої сили, яка могла б погасити ту страшну пожежу ,що розгориться!"

Зложивши вінок від СФУЖО, п. Витязь поклонилася могилі Гол. Отамана і уступила місце черговому промовцеві, що ним був представник українського студенства.

О. Л.

ФЛУОРИНА ДЛЯ ВАГІТНИХ ЖІНОК

Вашинґтон. — Науковець із стейту Ню Джерзі дістав доручення прослідити, наскільки вживання содіюм Флуориду вагітними жінками причиниться до забезпечення дітей від псування зубів. Відділ Служби Народного Здоров'я, а саме Дентистичний Дослідний Інститут, призначив $7,134 на такі студії д-рові Рубінові Фелтманові, який працює в шпиталі в Пасаїку, Н. Дж. Інститув твердить, що діти в Південній Африці мали здорові зуби, коли їх матері під час вагітности пили воду з флуориною.

СЕНАТСЬКІ ДОПИТИ ПРО ШПИГУНСТВО В АЗІЇ

Вашинґтон. — Конґресові слідства перетворяться на допити в справі підривних дій на Далекому Сході, коли обидві конґресові комісії розглянуть матеріяли про діяльність відомого німецького шпига Ріхарда Зорґе („Сордж"), який оперував там десять років тому як совєтський шпиг. У сенатській комісії внутрішньої безпеки складатиме свідчення генерал майор Чарлс А. Вилловбай, кол. голова військової розвідки армії ген. Доґлеса МекАртура в Токіо. Генерал має вияснити шпигунтсво Зорґа щодо Інституту Тихоокеанських Відносин.

ТАРЗАН, ч. 2651. Ціль для божевільного

„Мдума прикинеться шаленим і вб'є великого бвана" — сказав серріф, показуючи на Тарзана. — „Мдума дістане багато грошей і багато пити". Чорношкірий дико всміхнувся і проказав: „Можна зробити!"

Ступаючи сходами і вимахуючи ножем, чорношкірий велетень наближався просто до стола Ворика й Тарзана.

З диким ревом очманілий негр кинувся на мавполюдину, водночас у вікнах і дверях з'явилося багато голів, цікавих бачити, як згине високий білий чоловік.